

Siden er redigeret/layoutet af:
Claus Paaske og Jens Lenler/Kaspar Busch

Midlertidighed slår rødder på Bispetorget

Aarhus Kommune har taget ved lære af Festugen og prøver et midlertidigt koncept af i renoveringen af et helt centralt byrum.

BYRUM

Bispetorget. Bygherre: Aarhus Kommune. Ingeniør: Johansson & Kalstrup. Entreprenør: A. Enggaard. 1. etape realiseret 2015. Udeareal: 9.500 m². Samlet anlægssum: 5,8 millioner kr.

For syv år siden skabte landskabstegninstuen Schönherr en decideret byrumssensation ved at omdanne Store Torv foran domkirken til en skov. En grøn bakke med halvokse træer skabte under Festugen en brug af pladsen, der fik selv den udsøgte stålsculptur 'Torvenes Brøndsøjle', også kaldet 'Vanddragen', til at stå i et forklaret lys. Væk var de hårde flader, som brostensbelægning og forretningsvinduer til daglig skaber, og i stedet kom et blødt lag af grønne planter, som man kunne slå sig ned i og studere forbigående fra.

Med den ny topografi havde torvet pludselig fået rekreative kvaliteter, som for en gangs skyld ikke var betinget af, at man skulle købe noget, som opholdsrum i handelsgadernes cafeer ellers kræver. Det blev begyndelsen på en række 1:1-eksperimenter i byrummene, der under følgende festuger har været foretaget af skiftende tegnestuer.

Schönherr fik i 2012 mulighed for at la-

ve Byparken, der med et midlertidigt græstæppe forenede de grønne anlæg på hver side af Frederiks Allé, hvor bilerne i en uge måtte finde andre veje, mens folk slikkede solskin og holdt picnic på midlertidige bakker.

Senest flyttede tegnestuen i 2014 alle bilerne fra Banegårdspladsen, så kun den offentlige busstrafik fik lov til at blive tilbage og sive forbi pladsen. Pladsen vendte i en uge tilbage til at være den forventningsfulde, smukt dimensionerede ankomst- og afgangspads for rejsende, som Axel Høeg-Hansen oprindeligt tegnede den til.

FESTUGEEKSPERIMENTERNE i det offentlige rum er i sagens natur flygtige, men har sat sig spor i aarhusianerne som en særlig sensibilitet for byliv og forventning om, at byrum skal kunne mere end blot at være udlagt som trafikale forbindelser. Men selve midlertidigheden er nu også blevet en strategi i Aarhus' byudvikling, som noget, man anvender, inden man laver et mere kostbart indgreb i byrummet.

På Bispetorget har Schönherr således fået mulighed for at skabe et eksperiment med begynderen. I mange år var denne centrale plads mellem domkirken og Hack Kampmanns smukke teaterbygning udlagt til parkering. Men etablering af offentlige p-pladser under jorden i ingeniørskolen Navitas og biblioteket Dokki har muliggjort, at man har kunnet fjerne parkerede biler fra midtbyens mest attraktive overflader.

På Bispetortv har man i tre 'hjørner' af den gamle støttemur etableret grønne bastioner, der indrammer pladsens fordybning. De består af græsklædte jordhøje med tæt beplantede lunde af en stor variation af løvtræer. Mellem jordhøjene er der et skrående trædæk, trapper og

AFPILLET. Bispetorget i Aarhus er endnu ikke færdigetableret, men de tre hjørner med grønne bastioner og beplantning står blot og venter på forårets komme og mange nye brugere i kulturbåret. Foto: Ivan Riordan Boll

bænke, der i et sammenhængende og flydende landskab formidler overgang mellem torvets niveauer.

Trædækket kan fungere som tribune ved arrangementer på pladsen, men i januar måned fungerer det mest som en skrå glidebane, der udfordrer usikre ben og glatte skosåler.

DET ER PÅ alle måder den forkerte årstid at opleve torvet på. Det bliver ikke meget kedeligere, end det er nu.

Ikke kun fordi temperaturer omkring frysepunktet og sporadisk nedbør ikke ligefrem tilsiger, at man kaster sig i græsset eller sætter sin buksebag på gennemfugtige træflader, men i lige så høj grad fordi de unge afpillede træer ikke gør meget figur af sig. En variation med nåltræer ville have givet torvet mere karakter året rundt.

Et måske vigtigere forbehold i bedømmelsen er, at torvet endnu ikke er helt færdigetableret – området for lunden i den østlige ende har huset skure for byggerier i havnen, og trædækket omkring den er

I januar måned fungerer det mest som en skrå glidebane, der udfordrer usikre ben og glatte skosåler

man er utilfreds med effekten, eller indretningen ikke lever op til kommunens tre målsætninger om at byde til ophold, skabe plads til arrangementer og fungere som smukt krydsningspunkt.

først ved at blive bygget færdig i disse uger.

Men gennem byggehegnet kan man endnu se, hvordan hele projektet er lagt oven på torvets oprindelige belægning og derfor nemt kan fjernes igen, hvis

man er utilfreds med effekten, eller indretningen ikke lever op til kommunens tre målsætninger om at byde til ophold, skabe plads til arrangementer og fungere som smukt krydsningspunkt.

Enkelte træer ser lidt medtagne ud, og de fleste hælder lidt til en side, men kvaliteten i udførelsen af trædækket er fin, og det er altid nemt at udskifte en frønet eller knækket stav.

Et af de mere muntre elementer er, at den ene bastion smyer sig omkring soklen på Christian X's rytterstatue, så han nu kommer ridende ud af det grønne i stedet for det blå.

Men det er et spørgsmål om perspektiv, om de spredte beplantninger skaber samling eller bare spiser af de husfacader, der er pladsens egentlige vægge. Det vil kræve en god sommerdag at veje for og imod.

KARSTEN R.S. IFVERSEN
karsten.ifversen@pol.dk

»Vi skal blive bedre til at passe på vores egenart«

Aarhus laver midlertidige eksperimenter for byrum, og alene det er en grund til at interessere sig for byen, siger stadsarkitekt Stephen Willacy i det første af en serie interviews, hvor aarhusianere giver spørgsmål videre i stafet.

INTERVIEW

KARSTEN R.S. IFVERSEN

Hvorfor skal man interessere sig for Aarhus?

For stadsarkitekt Stephen Willacy er der ingen tvivl, når han skal svare på det spørgsmål: Selv uden kæmpebegivenheden Kulturhovedstad 2017 sker der så meget i Aarhus, at det kan være svært at forstå. Et mål for aktiviteten er investeringerne. Der ligger lige nu byggeri for 50 milliarder kroner i pipelinen. Et andet mål er tilflytningen. De seneste år er byen forøget med 5.000 indbyggere om året.

»Vi er på vej til at tale om storby, men ikke millionby. Her er en intimitet, som er en stærk kvalitet.«

Men han vil helst måle byen på dens 'liveability', hvor rar er den at bo i.

Her peger han på tre lag, som han mener udgør det særlige ved Aarhus: kultur, uddannelse og natur. Da han selv flyttede til byen for 33 år siden, var det en levende musikby, men tre store investeringer i byens kultur har siden for alvor skudt den op i en ny europæisk liga: Musikhuset, AROS og Moesgaard.

Men også universitetet og de øvrige uddannelser med 50.000 studerende sætter deres præg på byen. Ikke mindst i midtbyen giver det af og til gnidninger med de udsatte og hjemløse brugere af byrummene.

Det tredje forhold, der udmærker Aarhus, er gå- og cykleafstanden til alt, inklusive skovene og strandene.

Midlertidige eksperimenter med by-

rum og institutioner, der siden resulterer i mere permanente indretninger, er blevet en specialitet i den aarhusianske byudvikling. Så meget, at man i dag taler om Aarhus-modellen.

Til festugen i 2010 skabte man en skov på Store Torv. »Folk var helt vilde med den og brugte den i døgnets 24 timer. Børnehaver og vuggestuer kom ned og spiste deres madpakker her, og om aftenen sad folk og holdt picnic og fests.«

De smukke betonbygninger

Nu er den blevet udgangspunkt for en halvpermanent løsning på Bispetortv.

»Jeg elsker festugen, fordi disse eksperimenter har ført til, at byliv og arkitektur er kommet på dagsordenen i byrådet.«

»Banegårdspladsen er et af de smukkeste byrum i byen, der bare er et trafikrum til daglig. Pludselig kunne vi høre fuglene«, siger han med reference til, at man fjernede bilerne fra pladsen til festugen i 2014.

»Jeg vil hellere lave en glorious fuck up end noget dyrt, som folk siden siger ikke dur. Det er en 1:1-afprøvning af bymodeller, som man kan evaluere, inden man bruger mange penge.«

»Hvis der er en bydel, jeg går op i, er det Gellerup Toveshøj. Det er smukke gamle betonbygninger ligesom Barbican Centre i London. De syv blokke ud mod ringevejen er så stærke og bliver nu gennemrenoveret.«

Med midlertidige projekter, fortætning, butikker, private boligtyper, nye adgangsveje og letbane bliver det en integreret del af Aarhus.

»Inden for fem år vil man ikke kunne genkende bydelen. Jeg tror, det bliver et sted, man kommer og ser, hvordan vi har gjort det.«

Pas på egenarten

Stephen Willacy er dog også bekymret for, om udviklingen går for stærkt for byen. Den skal have sjælen med, siger han og peger på særlige kvaliteter som Axel Høeg-Hansens Banegårdsplads og det omgivende karrékvarter. Det er et godt eksempel på, at alle skalaforhold er gennemtænkt. »Vi skal studere vores egenart og bygge videre på den uden at være retro.«

karsten.ifversen@pol.dk

STADSARKITEKTEN. Stephen Willacy har været stadsarkitekt i Aarhus siden 2012. Tegning: Mette Dreyer

INTERVIEWSERIE

STAFET I AARHUS

Hvad er Aarhus for en by, og hvem er aarhusianerne? I en serie sender aarhusianere spørgsmål videre i en stafet. I dag svarer stadsarkitekt Stephen Willacy på:

Hvorfor skal man interessere sig for Aarhus? Han sender stafetten videre til Paul Natorp fra Sager Der Samler – et hus for hverdagsaktiviteter: Hvordan bliver Aarhus en by for alle?

Jeg vil hellere lave en glorious fuck up end noget dyrt, som folk siden siger ikke dur

GOLDEN GLOBE® VINDER

BEDSTE MANDLIGE SKUESPILLER – CASEY AFFLECK

“MESTERVÆRK ... LANDET I FILMHIMLEN”

BT

“EN FABELAGTIG CASEY AFFLECK I KARRIERENS BEDSTE PRÆSTATION”

SOUNDVENUE

“BARSK OG RØRENDE. KNUGENDE GOD FILM”

METROXPRESS

BERLINGSKE

GO' MORGEN DANMARK

JYLLANDS-POSTEN

FILMAGASINET EKKO

BØRSEN

FYENS STIFSTIDENDE

KRISTELIGT DAGBLAD

FILMLAND/DR

FILMCITATER

POLITIKEN

NORDJYSKE STIFSTIDENDE

FILMZ

CONNERY

CINEMAONLINE

PLAYUP

ORDET

CASEY AFFLECK MICHELLE WILLIAMS KYLE CHANDLER LUCAS HEDGES

EN FILM AF KENNETH LONERGAN

MANCHESTER BY THE SEA

I BIOGRAFEN NU